

Euroopa
Komisjon

ÜKS VALUUTA ÜHTSELE EUROOPALE

Tee euronii

ÜKS VALUUTA ÜHTSELE EUROOPALE

Tee euron

SISUKORD

Mis on majandus- ja rahaliit?	1
Tee majandus- ja rahaliiduni: 1957–1999	2
Euro käibeelaskmine: 1999–2002	8
Majandus- ja rahaliidu juhtimine	9
Euroala laienemise eel	11
Senised saavutused	13
Euro arvudes	17
Euro piltides	18
Sõnastik	20

Mis on majandus- ja rahaliit?

Kõige üldisemalt on majandus- ja rahaliit (Economic and Monetary Union – EMU) osa majandusliku lõimumise protsessist. Sõltumatud riigid võivad oma majandust erineval määral lõimida saavutamaks suurest tulenevaid eeliseid, nagu näiteks suurem riigisisene tõhusus ja vastupidavus välissündmuste osas. Majandusliku lõimumise taseme võib jagada kuueks etapiks.

MAJANDUSLIKU LÕIMUMISE ETAPID

1. Sooduskaubanduspiirkond (alandatud tollitariifid teatud riikide vahel).
2. Vabakaubanduspiirkond (liidusiseste tollitariifideta mõnele või kõikidele liikmesriikide kaupadele).
3. Tolliliit (ühised tollitariifid kolmandate riikide jaoks ja ühine kaubanduspoliitika).
4. Ühisturg (ühised toote-eeskirjad ning kaupade, kapitali, tööjõu ja teenuste vaba liikumine).
5. Majandus- ja rahaliit (ühisturg ühisraha ja rahapoliitikaga).
6. Täielik majanduslik lõimumine (kogu ülaltoodu ning lisaks kooskõlastatud eelarve- ja muu majanduspoliitika).

MAJANDUSLIK LÕIMUMINE NING MAJANDUS- JA RAHALIIT EUROOPAS

Majandusliku lõimumise tase Euroopa Liidus (EL) on erinev. Kõik ELi riigid kuuluvad majandus- ja rahaliitu ning need moodustavad ühise turu, mida tuntakse **ühtse turuna**. Kõik riigid koordineerivad oma majanduspoliitikat, et toetada majandus- ja rahaliidu eesmärkide saavutamist. ELi aluslepingutega on kehtestatud kohustus võtta pärast lähenemiskriteeriumide täitmist kasutusele ühisraha euro. Mitmed ELi riigid on juba paremini lõimunud ja on seega võtnud euro kasutusele. Need riigid moodustavad euroala ning lisaks ühisrahale on neil ühtne **rahapoliitika**, mida juhib **Euroopa Keskpang**. Need ELi riigid, kes ei kuulu euroalasse, säilitavad oma valuuta ja neil on oma rahapoliitika. Seega on majandusliku lõimumise tase Euroopa majandus- ja rahaliidus eespool nimetatud 4. ja 5. etapi kombinatsioon. Täieliku majandusliku lõimumise saavutamiseks peaksid kõik ELi riigid liituma euroalaga ja ühtlustama oma fiskaalpoliitikat, sealhulgas maksustamine, ja muu majanduspoliitika. Uued **ELi majandusjuhtimise eeskirjad** hakkasid kehtima 13. detsembril 2011. Olulise sammuna suurema majandusliku lõimumise suunas tugevdavad need eeskirjad fiskaal- ja majanduspoliitika järelevalvet kõigis ELi riikides. Mitmete ELi riikide täiendavad kokulepped toetavad ja täiendavad seda.

Siniselt trükitud sõna on selgitatud lõpus olevas sõnastikus.

Toetudes minevikule

Majanduslik lõimumine sõltumatute riikide vahel ei ole midagi uut. Ladina rahaliit, mille moodustasid Prantsusmaa, Belgia, Šveits, Itaalia ja Kreeka, tegutses 1865. aastast kuni 1927. aastani. Skandinaavia rahaliit Rootsi, Taani ja Norra vahel kestis 1873. aastast 1924. aastani. Saksa tolliliit (Zollverein), mis sai alguse Saksa vürstiriikide vahelisest tolliliidust 1834. aastal ning viis 1875. aastal keskpanga (Reichsbank) ja ühisrahani (Reichsmark), on ehk üks edukamaid näiteid.

Tee majandus- ja rahaliiduni: 1957–1999

Majandus- ja rahaliit oli Euroopa Liidu pidev eesmärk alates 1960ndate lõpust, kuna see töötas valuuta stabiilsust ning kiiremat majanduskasvu ja tööhõivet soodustavat keskkonda. Siiski aeglustasid erinevad poliitilised ja majanduslikud takistused arengut kuni **MAASTRICHTI LEPINGU** (edaspidi Euroopa Liidu leping või ELi leping) allkirjastamiseni 1992. aastal. Erinevatel aegadel mängisid nõrk poliitiline pühendumus, eriarvamused majanduslike prioriteetide osas,

majandusliku lähenemise puudumine ja rahvusvaheliste valuutaturgude areng väljaspool liidu kontrolli kõik oma rolli majandus- ja rahaliidu arengu pidurdumisel.

20. sajandi teisel poolel võis siiski näha, et ELi riigid püüdsid järjepidevalt suurema majandusliku koostöö poole, tugevdades poliitilisi sildu nende vahel ja kaitstes ühist turgu.

Teekonna tänase majandus- ja rahaliidu poole võib jagada nelja staadiumisse:

© Euroopa Liit

ROOMA LEPINGUST WERNERI RAPORTINI: 1957–1970

Rooma lepingus räägitakse rahast vähe

Euroopa, Põhja-Ameerika ja Jaapani sõjajärgne turumajandus põhines **Bretton Woodsi** süsteemil, millega määrati põhiliseks rahastandardiks kuld ja USA dollar ning loodi rahvusvaheline raamistik valuuta stabiilsuse tagamiseks. Seetõttu eeldasid **Rooma lepingu** autorid, et valuutat jäävadki stabiilseks ning Euroopa võib muretult keskenduda tolliliidu ning ühisturu rajamisele, mis muudaks võimalikuks kaupade, teenuste, inimeste ja kapitali vaba liikumise.

1960ndate lõpus algavad valuutaturu vapustused

Juba 1950ndate lõpus hakkas Bretton Woodsi süsteem näitama väsimuse märke ning aastatel 1968–1969 tekkis oht uueks valuutade ebastabiilsuse laineks, kui turukõikumiste sunnil revalveeriti Saksa mark ja devalveeriti Prantsuse frank. See ohustas ühist põllumajanduspoliitikat ja hinnasüsteemi, mis oli Euroopa Ühenduse tolle aja peamiseks saavutuseks.

Ülal: Rooma lepingu allkirjastamine (25. märts 1957).

All: Pierre Werner.

Ühendus püüab majandus- ja rahaliidu abil saavutada majanduslikku õitsengut ja poliitilist arengut

Selliste muret tekitavate sündmuste taustal, kusjuures tolliliidu loomine oli juba suurelt jaolt lõpule viidud, püstitas ühendus endale järgneva aastakümneks innukalt uusi eesmärgi poliitilise arengu alal. 1969. aasta Barre'i aruanne, mis tegi ettepaneku tihedamaks majanduskoostööks, andis uue tõuke. Majandus- ja rahaliit sai Haagi 1969. aasta tippkohtumisel ametlikuks eesmärgiks. Euroopa juhid asutasid kõrgetasemelise töörühma, mida asus juhtima Luksemburgi toonane peaminister Pierre Werner ja mille ülesandeks oli koostada raport selle kohta, kuidas luua majandus- ja rahaliit aastaks 1980.

Werneri raport: majandus- ja rahaliit kolmes etapis

1970. aasta oktoobris esitas Werneri juhitud töörühm lõppraporti, milles nähti ette majandus- ja rahaliidu saavutamine kolmes etapis kümne aasta jooksul. Lõppeesmärgiks olid valuutade tühistamatu konverteeritavus, kapitali vaba liikumine ja vahetuskursside lõplik kindlaksmääramine – või isegi ühisraha. Nende eesmärkide saavutamiseks nägi raport ette majanduspoliitika suurema koordineerimise, kusjuures intressimäärad ja reservide haldamine otsustatakse ühenduse tasandil, samuti liikmesriikide eelarvepoliitikaamistike kokkuleppimise.

WERNERI RAPORTIST EUROOPA RAHASÜSTEEMINI: 1970–1979

Kuigi ELi riigid jagati aruannete peamiste soovitude alusel gruppidesse, lepiti 1971. aasta mais põhimõtteliselt kokku kolmeetapilises liikumises Euroopa majandus- ja rahaliidu poole. Esimest etappi, mille jooksul pidi vähendatama vahetuskursside kõikumisi, kavatseti rakendada katseliselt ja ilma mingi kohustuseta järgmiste etappide suhtes.

Õnnetuseks pidas Werneri strateegia endastmõistetavaks dollari suhtes fikseeritud vahetuskursse. Kui USA lasi 1971. aasta augustis dollari kursi vabaks, avaldas uus turukõikumiste laine survet Saksa marga kursi tõusuks ning purustas lootuse ühenduse valuutade tihedamaks sidumiseks.

Valuutakoridor

Olukorra haldamiseks löid ELi riigid 1972. aasta märtsis valuutakoridori mehhanismi, et hoida riikide valuutakursside vahelist kõikumist kitsastes piirides võrreldes nende valuutade ja dollari (koridor) vahelise kõikumisega. Valuutakoridor, mida tabasid naftakriisid, poliitilised erimeelsused ja dollari nõrkus, kaotas kahe aasta jooksul mitmeid osalisi ning hõlmas vaevu rohkem kui Saksa marga tsooni ehk Saksamaad, Taanit ja Beneluxi riike.

Valuutakoridori kiire hääbumine ei vaigistanud püüdlusi luua stabiilse valuutaga piirkond. 1977. aastal tegi Euroopa Komisjoni toonane president Roy Jenkins uue ettepaneku majandus- ja rahaliidu loomiseks. Seda ideed hakati teostama piirataval moel ja see käivitati **Euroopa Rahasüsteemina (ERS)** 1979. aasta märtsis, kusjuures osalesid kõigi ELi riikide valuutad, välja arvatud Suurbritannia naelsterling.

Roy Jenkins,
Euroopa Komisjoni president
1977–1981.

© Euroopa Liit

EUROOPA RAHASÜSTEEMI ALGUSEST MAASTRICHTINI: 1979–1991

EÜ prioriteediks saab inflatsiooni kontrollimine

Euroopa Rahasüsteem (ERS) rajati stabiilsetele ja samas muudetavatele vahetuskurssidele, mille määratlemiseks kasutati uut Euroopa rahaühikut eküüd – ERSi valuutade kaalutud keskmisel põhinevat valuutakorvi. ERSi raames kontrolliti valuutakursside kõikumist **vahetuskursimehhanismi (ERM)** abil ega lubatud neil ületada $\pm 2,25\%$ keskkursist. Erandiks oli liir, mis tohtis kõikuda kuni $\pm 6\%$.

Kuigi ERSi peaesmärk oli vähendada vahetuskursside ebastabiilsust, mida peeti kaubandust, investeerimist ja majanduskasvu kahjustavaks, aitas selle loomisele kahtlemata kaasa ELi riikide uus kokkulepe, et inflatsiooni vähendamine peab saama uueks majanduslikuks prioriteediks. ERS oli radikaalne uus läheneemisviis, kuna vahetuskursse võis muuta ainult ELi riikide ja komisjoni vastastikusel kokkuleppel – see oli rahapoliitika autonoomsuse ennenägematu muutmine.

ERS – kümme edukat aastat

Esimese paari aasta jooksul tehti ERSis palju ümberkorraldusi. Ent Maastrichti lepingu eelsete, aastatel 1990–1991 toimunud läbirääkimiste ajaks oli ERS oma edukust juba tõestanud. EÜ valuutavahetuskursside lühiajaline volatiilsus vähenes märgatavalt tänu samaaegsele inflatsiooni-määrade ühitamisele, vahetuskursile suunatud intressimäärade juhtimisele, ühisele sekkumisele valuutaturul ning kapitali kontrollimisele.

Edust kannustatuna ja ühenduse keskpankade ühise vahetuskursside juhtimise väärtusliku kogemuse taustal algasid arutelud EMU üle.

Ühisraha viiks lõpule ühtse turu loomise

EMU löi vajaduse teha lõplikult teoks ühtne turg, 1985. aastal vastu võetud programm, mille eesmärgiks oli kõrvaldada kõik veel alles jäänud tõkked kaupade, teenuste, inimeste ja kapitali vaba liikumise teelt. Oli selge, et siseturu eeliseid on mitme valuuta olemasolu ja ebastabiilsetest vahetuskurssidest tulenevate suhteliselt kõrgete ärikulude tõttu raske täielikult realiseerida.

Lisaks olid paljud majandusteadlased ja keskpankurid seisukohal, et riiklik rahaline autonoomia ei ole kooskõlas ühenduse eesmärkidega, mis nägid ette vabakaubanduse, kapitali vaba liikumise ja fikseeritud vahetuskursid. Paljude jaoks kinnitas seda seisukohta hilisem, 1992.–1993. aastal vahetuskursimehhanismi tabanud vapustus, mille tagajärjel liir ja naelsterling kõrvaldati mehhanismist ning kõikumisvahemikku suurendati 15%ni.

Delors'i aruanne soovitas luua EMU kolmes etapis

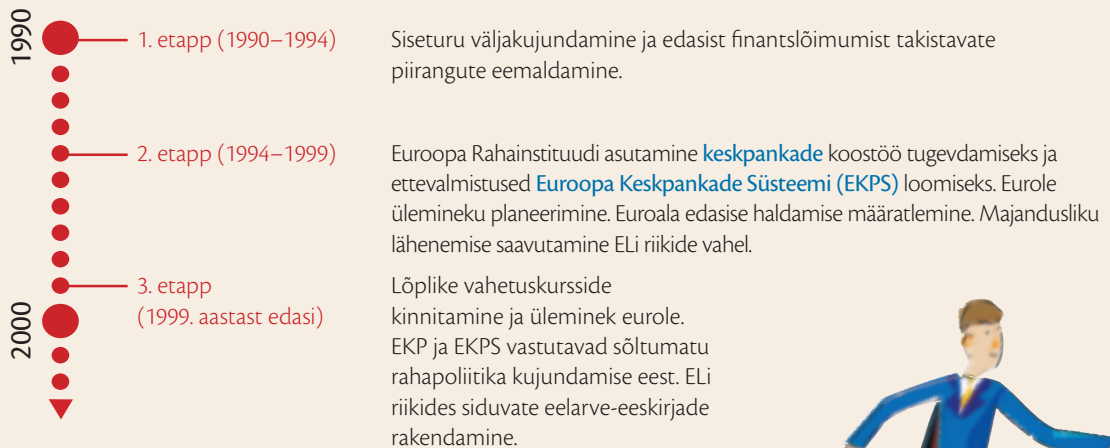
1988. aasta juunis Hannoveris toimunud **Euroopa Ülemkogu** kohtumisel loodi komitee, mis pidi välja töötama plaani majandus- ja rahaliidu käivitamiseks. Selle esimeheks sai komisjoni tolaeaegne president Jacques Delors ja sellesse kuulusid kõik EÜ keskpankade juhid. Nende üksmeelses ettekandes, mis avaldati 1989. aasta aprillis, sõnastati rahaliidu eesmärkidena täielik kapitali liikumise liberaliseerimine, finantsturgude integreerimine, valutatadevaheline tühistamatu konverteeritavus, vahetuskursside lõplik kindlaksmääramine ja riikide omavääringute võimalik asendamine ühisrahaga.

Ettekandes öeldi, et seda on võimalik saavutada kolmes etapis, alustades tihedamast majandus- ja rahanduskoostööst ja lõpetades ühisraha, sõltumatu Euroopa Keskpanga ning liikmesriikide eelarvepuudujääkide suurust ja finantseerimist sätestavate reeglite väljatöötamisega.

Jacques Delors,
Euroopa Komisjoni president
1985–1995.

Kolm etappi majandus- ja rahaliidu suunas

© Euroopa Liit

Poliitilise, majandus- ja rahaliidu suunas: Maastrichti leping.

Edasi Maastrichtini

Delors'i aruande põhjal otsustas 1989. aasta juunikuus Madridis kogunenud Euroopa Ülemkogu asuda juulis 1990 EMU esimese etapi juurde. 1989. aasta Strasbourgi Euroopa Ülemkogu pidas vajalikuks korraldada valitsustevaheline konverents, kus otsustatakse, milliseid muudatusi tuleks asutamislepingu teha, et minna edasi teise ja kolmandasse etappi ja viia EMU ellu.

EMU esimese etapi eesmärk oli kujundada välja siseturg. Selleks tuli esmalt kooskõlastada liikmesriikide majanduspoliitika ja kõrvaldada finantslõimumist takistavad tegurid. Järgnevate etappide puhul kerendas keskpankade juhtide märkimisväärne ettevalmistustöö oluliselt asutamislepingu ülevaatamist.

1991. aasta detsembris Maastrichtis toimunud Euroopa Ülemkogul kiitsid riigipead ja valitsusjuhid Euroopa Liidu lepingu heaks. Samal kohtumisel otsustati, et sajandi lõpuks on Euroopas tugev ja stabiilne ühisraha.

Selleks, et võtta kasutusele ühisraha, pidi liikmesriikide majanduslik lähenemine olema piisavalt ulatuslik, et majandus- ja rahaliidu abil suurendada tööhõivet ja majanduskasvu ning vältida võimalikke häireid. Seepärast kehtestati Euroopa Liidu lepingus nn Maastrichti lähenemiskriteeriumid, mida ELi riigid peaksid euro kasutuselevõtuks täitma. Need on esitatud tabelis 1. Lisaks nendele kriteeriumidele peaksid ELi riigid ühtlustama siseriiklikke seadusi ja eeskirju, millega juhitakse nende riiklike keskpanku ja rahaküsimusi.

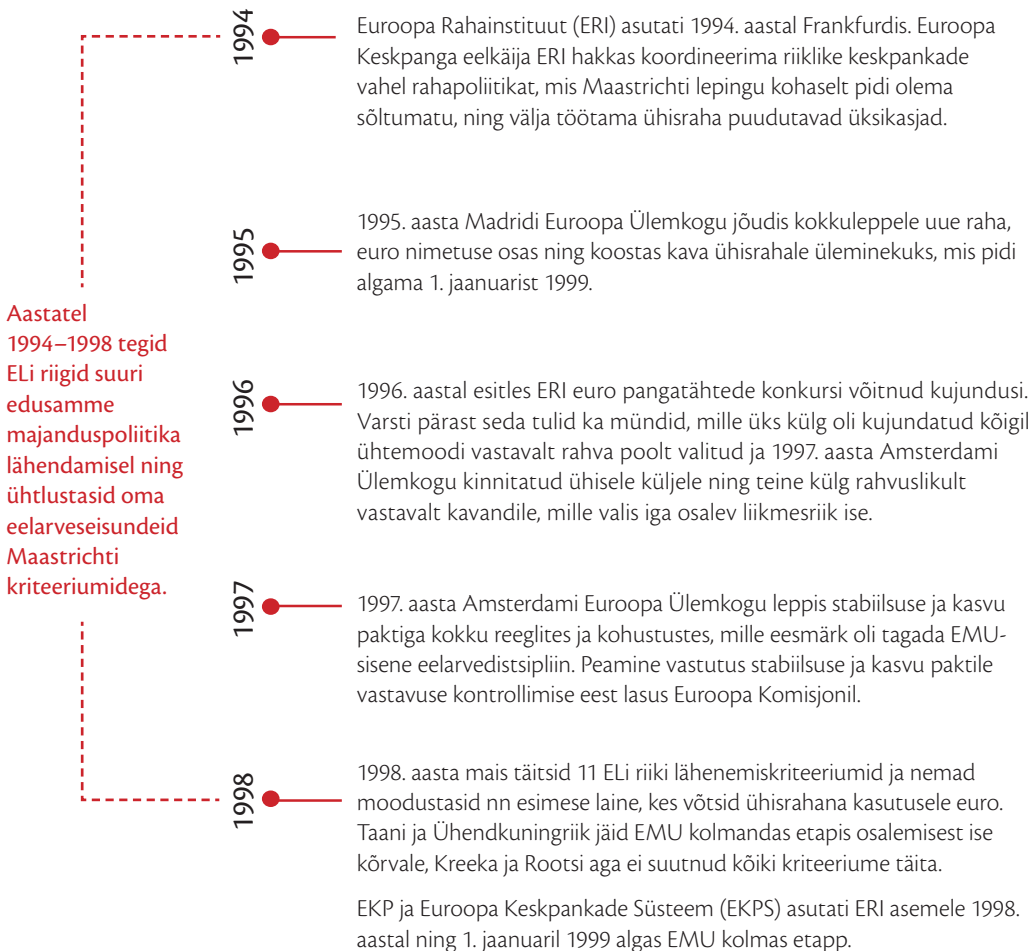
Tabel 1. Maastrichti lähenemiskriteeriumid

Mida mõõdetakse	Kuidas mõõdetakse	Lähenemiskriteeriumid
Hinnastabiilsus	Ühtlustatud tarbijahinna inflatsioonimäär	Mitte üle 1,5 protsendipunkti üle kolme parema tulemusega ELi riigi määra
Riigi rahanduse usaldusvärsus	Riigieelarve puudujääk protsendina SKPst	Kontrollväärtus: mitte rohkem kui 3%
Riigi rahanduse jätkusuutlikkus	Valitsussektori võlg protsendina SKPst	Kontrollväärtus: mitte rohkem kui 60%
Lähendamise kestvus	Pikaajaline intressimäär	Mitte üle 2 protsendipunkti üle hinnastabiilsuse osas kolme parimate näitajatega ELi riigi määra
Vahetuskursi stabiilsus	Kõrvalekalle keskkursist	Osalemine vahetuskursimehhanismis kahe aasta jooksul ilma tõsisemate probleemideta

Maastrichti lähenemiskriteeriumid kehtestati selleks, et tagada, et ELi riigi majandus oleks piisavalt heas seisus, et võtta kasutusele ühisraha. Need kriteeriumid on euroala kandidaatide riigirahanduse stabiilsuse, nõuetele vastavuse ja jätkusuutlikkuse ühiseks mõõdupuuks ning kajastavad eri riikide majanduspoliitika lähenemist ja vastupidavust majandusvapustustele. Vahetuskursi kriteerium pidi näitama, et ELi riik suudaks juhtida oma majandust ilma valuuta odavnemiseta.

MAASTRICHTIST EURO JA EUROALANI: 1991–1999

Kui eesmärk (EMU) ja tingimused (Maastrichti kriteeriumid) olid paigas, võis Euroopa Liit lõpuks edasi liikuda. EMU teine etapp algas 1994. aasta juulis ning kestis kuni ühisraha kehtestamiseni 1999. aastal. Teise etapi raames said alguse paljud ettevalmistavad tegevused.

© Euroopa Liit

Müügiautomaadil hinnad eurodes.

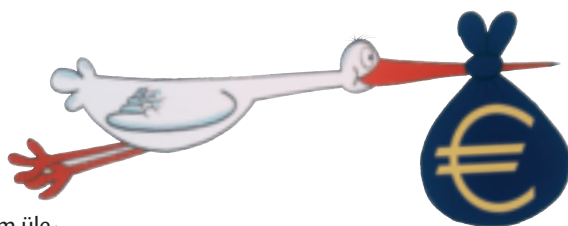
Euro käibelelaskmine: 1999–2002

31. detsembril 1998 fikseeriti euro ja rahaliidus osalevate ELi riikide valuutade ümberarvestuskursid lõplikult. 1. jaanuaril 1999 võeti kasutusele euro ning **eurosüsteem**, kuhu kuuluvad EKP ja euroala riikide keskpangad, võttis üle vastutuse euroala rahapoliitika eest. Nii algas üleminekuaeg, mis pidi kestma kolm aastat ja lõppema euro pangatähtede ja müntide käibelelaskmisega ning riikide pangatähtede ja müntide käibelt eemaldamisega. Komisjoni ettepaneku alusel ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga, otsustas **Euroopa Liidu Nõukogu** 2000. aastal, et Kreeka on täitnud vajalikud tingimused ühisrahale üleminekuks, ning 1. jaanuaril 2001 liitus riik euroalaga.

Ehkki euro astus kohe riikide omavääringute asemele ja riikide rahaühikutest said euro allühikud, oli see esialgu käibel vaid n-ö raamatupidamisrahana. Igapäevases käibes jäid kasutusse riikide pangatähed ja müntid. Üleminekuperioodil hakkasid eurot esimesena kasutama äri- ja finantsringkonnad oma igapäevastes sularahata tehingutes. Finantsturgudel toimus üleminek viivitamatult – pinnas oli hästi ette valmistatud ja finantsturgudel kaubeldi üksnes eurodes. Avalikus ja äri- ja finantsringkonnas toimus järk-järgult. Tavakodaniku jaoks oli üleminek kõige selgemalt näha poodide, bensiinijaamade jne hinnasiltide topeltmärgistuses. See oli osa laiaulatuslikust reklaamikampaaniast, mille eesmärk oli tutvustada laiemale üldsusele eurot ja eesseisvat pangatähtede ja müntide käibelelaskmist.

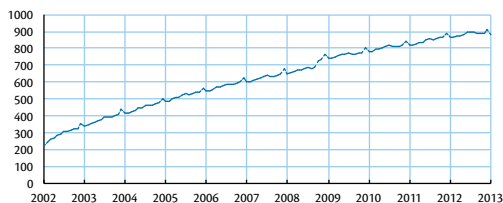
UUS AASTA, UUS RAHA

2002. aasta 1. jaanuaril leidis aset ajaloo suurim üleminek ühelt rahalt teisele. See oli enneolematult suur ettevõtmine, mis hõlmas pangandussektorit, sularahaveofirmasid, jaemüüjaid, müügiautomaatide sektorit ning avalikkust. Juba varakult saatsid riigi keskpangad pankadesse (eeljaotus) ning need pangad omakorda jaemüüjatele (täiendav eeljaotus) kokku umbes 144 miljardit eurot, et vältida võimalikke probleeme tarneahelas. See tähendas seda, et 2002. aasta esimestel päevadel oli euro sularahana kättesaadav kõigis sektorites. 3. jaanuaril 2002 olid euro pangatähed kättesaadavad 96% euroala liikmesriikide pangautomaatides. Juba nädal pärast euro kehtestamist teostati enam kui pooled kõigist sularahatehingutest eurodes.

© Euroopa Liit

Käibelelevate euro rahatähtede koguväärtus ajavahemikul 2002. aasta jaanuarist kuni 2013. aasta jaanuarini (miljardites eurodes)

Allikas: EKP.

Sularaha vahetati kahe kuuga. Riikide rahatähed ja mündid kaotasid kehtivuse 2002. aasta veebruari lõpus. Selleks ajaks oli kokku korjatud enam kui 6 miljardit pangatähte ja ligi 30 miljardit münti; enam kui 300 miljoni inimese jaoks 12 riigis oli euro lõpuks teoks saanud.

Majandus- ja rahaliidu juhtimine

Nagu ühtne turgki, pole ka EMU eesmärk omaette. See on vahend, mis aitab saavutada Euroopa Liidu eesmärgid – täpsemalt tasakaalustatud ja jätkusuutlikku majanduskasvu ning kõrget tööhõivet. EMU tegevus ja institutsioonid kavandati algusest peale eeltoodud eesmärkide toetamiseks euroala rahandus- ja majanduspektide juhtimise kaudu. Õppides puudustest, mis ilmnesisid majandus- ja finantskriisi ajal, tugevdas EL majandus- ja rahaliitu rangemate eeskirjade ja lisamehhanismidega, et kontrollida makromajanduslikku tasakaalustamatust. Mitmete ELi riikide lisakokkulepped toetavad ja täiendavad seda.

RAHAPOLIITIKA

Euroalal on üks raha ühe rahapoliitika ning sõltumatu, tsentraliseeritud otsustuspädevusega.

EKP ja kõigi ELi riikide keskpangad moodustavad Euroopa Keskpangade Süsteemi (EKPS). EKPSis moodustavad EKP ja euroala riikide keskpangad eurosüsteemi. Euroala rahapoliitika kohta võib otsuseid teha ainult EKP nõukogu, kuhu kuuluvad euro kasutusele võtnud ELi riikide keskpangade juhid ning EKP juhatus. EKP nõukogu on EKP kõrgeim otsuseid tegev organ.

1. jaanuari 2011. aasta seisuga.

MAJANDUSPOLIITIKA

Euroala majanduspoliitika eest jääb vastutus suuresti ELi riikidele, kuigi ELi aluslepingute ja karmimate ELi majandusjuhtimise eeskirjadega nõutakse, et ELi eesmärkide saavutamiseks tuleb majanduspoliitika kujundamist koordineerida. Koordineerimise tagavad komisjon ja ECOFIN, mis koosneb ELi riikide majandus- ja rahandusministritest. Olemas on mitmed struktuurid ja vahendid, mis aitavad koordineerimisele kaasa. Enamiku majanduspoliitiliste küsimuste puhul on Euroopa Parlament nõukogu kaasseadusandja ja ta aitab seega aktiivselt kaasa ELi eeskirjade sõnastamisele.

Eurogrupp

See on euroala liikmesriikide majandus- ja finantsministrite mitteametlik rühm, kes valib omale presidendi kaheks ja pooleks aastaks. Eurogrupi kohtumistel osalevad ka komisjon ning EKP. Eurogrupp on foorumiks euroalaga seotud teemade ja poliitika kooskõlastamise arutamisel.

Stabiilsuse ja kasvu pakt

Keskendudes eelkõige ELi riikide fiskaalpoliitika ja riigi rahanduse järelevalvele, on stabiilsuse ja kasvu pakti (mille eeskirju muudeti hiljuti rangemaks) eesmärk toetada majandus- ja rahaliidus fiskaaldistsipliini ja tagada, et riikide rahandus vastab nõuetele. Komisjon jälgib riikide eelarvepuudujäägi ja võla arengut, mis aluslepingute kohaselt peavad vastavalt olema alla 3% ja alla 60% SKPst. Kui ühte neist piirmäärade üle ületatakse, võib nõukogu algatada komisjoni soovitusel alusel asjaomase ELi riigi vastu ülemäärase puudujäägi menetluse. Kui teatavaks ajaks parandusmeetmeid ei võeta, võidakse euroala riikide vastu kohaldada finants sanktsioone.

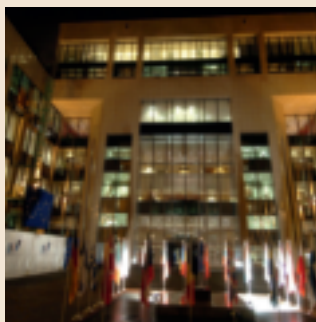

Euroopa poolaasta

Iga aasta esimesed kuus kuud, mille jooksul ELi tasandil arutatakse ja koordineeritakse poliitikat, on perioodiks, mis suurendab ELi riikide poliitika läbipaistvust, kuna sellega tagatakse, et kõigi riikide poliitikat analüüsitakse ja hinnatakse koos. Ühiselt kokkulepitud poliitikat saab seejärel iga ELi riik rakendada aasta teises pooles.

Makromajandusliku tasakaalustamatus menetlus

Uue menetluse eesmärk on vältida ja kõrvaldada ELi riikides konkurentsivõime suuri puudujääke ja vähendada makromajanduslikku tasakaalustamatust. Tasakaalustamatus näidetena võib nimetada riikide vähenevat eksporditurust osakaalu, erasektori suurenenud võlataset või kinnisvaramulle. Mitu sellist probleemi tekkis eelmisel aastakümnel ja need oleks võinud kanduda üle teistesse ELi riikidesse, kui nende kõrvaldamiseks ei oleks midagi tehtud. Komisjon jälgib ELi riikide olukorda makromajanduslike näitajate tulemustabeli ja muu üksikasjaliku teabe alusel. Selle alusel saavad komisjon ja nõukogu anda asjaomasele ELi riigile soovitusi enne, kui tasakaalustamatus suureneb ja teeb kahju. Raskematel juhtudel on vaja parandusmeetmeid, mida toetavad ranged eeskirjad uue ülemäärase tasakaalustamatus menetluse kujul. Sellega nähakse ette ka nende euroala riikide suhtes kohaldatavad finants sanktsioonid, kes soovitusi ei järgi.

© Euroopa Liit

Nõukogu Justus Lipsiuse hoone Brüsselis

Euroala laienemise eel

ELi riigid, kes liitusid ELiga pärast euro kasutuselevõtmist, on majandus- ja rahaliidu liikmed, mis tähendab, et nad kooskõlastavad majanduspoliitika kujundamist teiste ELi riikidega ning et nende riikide keskpangad kuuluvad EKPSi. Kuna nad ühinemisel ei liitunud kohe euroalaga, on nende ametlik staatus kuni ühisraha vastuvõtmiseni „liikmesriigid, kelle suhtes on tehtud erand”. See staatus on antud ühinemisaktiga ning sellega kohustatakse neid saama kunagi euroala täieõiguslikeks liikmeteks. Uued ELi riigid ei liitunud euroalaga kohe pärast ELiga ühinemist, kuna nad ei täitnud lähenemiskriteeriumidele vastamiseks vajalikke kohandusi. Esimesena uutest ELi riikidest liitus 2007. aastal euroalaga Sloveenia, 2008. aastal järgnesid Küpros ja Malta, Slovakkia liitus 2009. aastal ja Eesti 2011. aastal.

LÄHENEMISVAJADUS

Lähenemiskriteeriumid ehk Maastrichti kriteeriumid on majanduslikud eesmärgid ja institutsionaalsed muudatused, mida riik peab saavutama enne ühisraha kasutuselevõttu ja euroala liikmeks saamist. Lähenemist mõõdetakse makromajanduslike näitajatega, mis on toodud tabelis 1.

EURO KASUTUSELEVÕTU STSENAARIUMID

Kuigi kõik riigid, kes tahavad euroalaga liituda, peavad täitma lähenemiskriteeriumid, võib tegelik euro kasutuselevõtmise protsess hilisemate liitujate seas suuresti erineda. Euroala loomise järel oli selle asutanud ELi riikidel kolm aastat aega, et minna 1999. aastal vastuvõetud euro arveldusrahalt (mida kasutati sularahata tehingutes) 2002. aastaks üle euro sularahale. Niinimetatud Madridi stsenaariumis oli ette nähtud kolmeaastane ülemineku-aeg, mis andis eraisikutele ja ettevõtetele aega teha ettevalmistusi enne, kui ühisraha nende rahakottidesse jõuab. Üleminekuperioodi jooksul kasutatakse sularahas arveldamiseks endiselt riigi vääringut. Siiski võtavad mitu tulevast euroala ELi riiki vastu nn suure paugu stsenaariumi, mille kohaselt võtavad nad euro sularaha kasutusele kohe euroalaga liitumisel ning kõrvaldavad oma riigi valuuta kiiresti ringlusest.

EUROALA

Senised saavutused

USALDUSVÄÄRSED INSTITUTSIOONID USALDUSVÄÄRSE MAJANDUSE JAOKS

Hoolimata probleemidest, mis tõusid esile majandus- ja finantskriisi ajal, on majandus- ja rahaliidu institutsionaalne raamistik osutunud edukaks ning see kajastab euroala riikide suurt pühendumust sellele, et jätkuvalt tugevdada majanduslikku juhtimist nendes valdkondades, kus vaja, ja teha koostööd ühist huvi pakkuvates majandusküsimustes. Selline koostöö on oluline majanduskasvu ja töökohtade loomise ning elustandardi tõstmise seisukohast, mida toetavad ühtne turg ning majandus- ja rahaliit.

Üksikutes riikides, nagu USA ja Jaapan, on nii tsentraliseeritud rahapoliitika kui ka tsentraliseeritud **eelarvepoliitika**, mida juhib üksainus valitsus. Euroalal on asjad teisiti. Ühelt poolt on euroalal tsentraliseeritud iseseisev rahapoliitika, mida juhib Euroopa Keskpank. Teisalt tegeleb iga riigi eelarve tulude ja kulude poolega selle riigi valitsuse vastutusel kuuluv eelarvepoliitika, kuigi allutatuna mitmetele ELi tasandi reeglitele. Seega on fiskaalpoliitika küsimuste koordineerimine ja nendealane koostöö majandus- ja rahaliidu põhiülesanne.

EMU toetub mitmele tugevale rühmitusele, mis on koos tõestanud oma edukust EMU tegevuse juhtimisel:

- **Euroopa Keskpankade Süsteem** ühendab kõigi ELi riikide keskpangad. Eurosüsteem hõlmab EKPD ja euro kasutusele võtnud riikide keskpanku. Eurosüsteem ja EKPS eksisteerivad koos seni, kuni on ELis riike, kes ei kuulu euroalasse. EKP teeb rahapoliitilised otsused, lähtudes selgelt hinnastabiilsusest;
- **Euroopa Komisjon** jälgib ja hindab volinike ja majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi abil majanduse olukorda ELi riikides ning annab soovitusi;
- **Nõukogu**, majandus- ja rahandusküsimuste koosseisus (ECOFIN), kus kohtuvad ELi riikide majandus- ja rahandusministrid, määrab kindlaks laiemad majanduslikud suunised ja teeb otsused komisjoni (osaleb samuti kohtumistel) soovitude kohta; euroala ministrid kohtuvad Eurogrupis – see on mitteametlik rühm, kus osalevad ka komisjon ja EKP.
- **Euroopa Parlament** on ka kaasatud EMU juhtimisse, seda peamiselt läbi Euroopa Keskpanka presidendi isikliku kohustuse esitada parlamendile aruandeid. See on tuntud „Rahandusteemalise Dialogi” nime all. Ka majandus- ja rahaküsimuste volinik esitab parlamendile aruandeid. Parlamendiga peab ka siis nõu pidama, kui võetakse vastu ükskõik milline otsus seoses uue liikmesriigi euroalaga ühinemisega ning kui nimetatakse ametisse Euroopa Keskpanka juhatuse liikmeid.

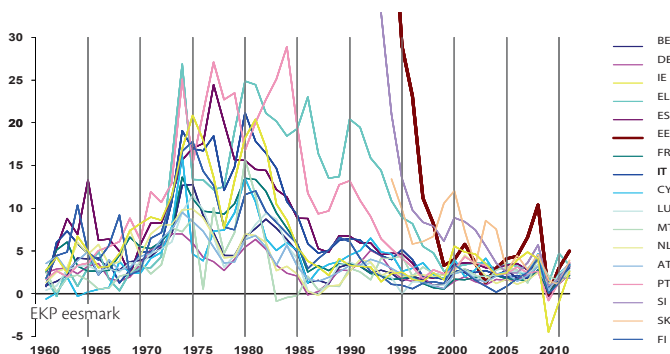

MAJANDUSSTABIILSUS – KASULIK KÕIGILE

Rahakursi kõikumine ja kõrge inflatsioon 1970–1980ndatel tekitasid paljudele inimestele raskusi ja ebakindlust. Majandus- ja rahaliidu ülesehitamise ajal vähenes inflatsioon siiski oluliselt. Seejärel on inflatsiooni madalal tasemel hoitud. EKP esmane ülesanne on hoida hinnainflatsiooni keskpikas perspektiivis aastast aastasse alla 2%, kuid selle lähedal. Inflatsioonitaseme ajaloolist kulgu näitab paremal asuv joonis.

Inflatsiooni stabiliseerimine: euroala 17 (aastane kasv (%))

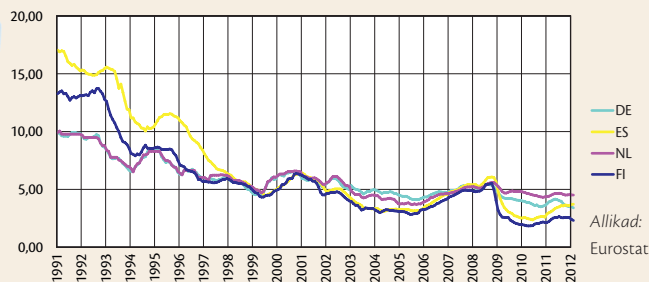
Allikas: AMECO, Euroopa Komisjon.

Madala inflatsiooni ja stabiilsete hindade eeliseid nii ettevõtetele kui eraisikutele on mitmeid.

- Tarbijalaenud on vähem kallid ja tulevased tagasimaksed vähem ebakindlad. Seega saavad tavakodanikud võtta turvalisemalt laenu, nt osta maja või auto, olles teadlikumad tulevaste tagasimakssete suurusest.

Hüpoteegi intressimäär neljas euroala riigis

Allikad: Eurostat

- Ettevõtetele on põhjust rohkem investeerida. Kui inflatsioon on kõrge ja volatiilne, lisavad laenuandjad intressimäärale juurde kindlusvaru, niinimetatud riskipremia. Madala ja stabiilse inflatsiooni puhul pole taoline kindlusvaru enam vajalik. Seega vabastatakse raha ettevõtetele suuremateks investeeringuteks – see omakorda soodustab majanduskasvu ja töökohtade teket.
- Sellest on kasu nii kogu ühiskonnale kui vähemkindlustatutele, aga ka sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamisel. Inflatsioonitaseme volatiilsus suurendab ühiskonnas lõhet rikkamate ja vaesemate kihtide vahel. Stabiilse inflatsiooni puhul on vähemkindlustatud paremini kaitstud nii heaolu vähenemise kui ostujõu languse eest.

ÜHISRAHA – ÜHTSE TURU TÄIENDUS

Erinevate valuutadega opereerimine tekitab lisakulusid ning hindu on isegi ühtse turu raames raske võrrelda. Ühisraha euro kaotab need miinused ning on kasulik nii tarbijatele kui ettevõtetele.

- Nn tehingukulud, mis kaasnevad rahavahetamisega piiril, on euroalal kadunud. See vähendab reisijate kulusid, olgu nad siis äri-, õppe- või puhkusereisil. Varem oleks inimesel, kellel oli taskus 1000 Saksa marka ja kes oleks reisinud läbi 17 ELi riigi, vahetades seejuures raha igas riigis, olnud tagasi koju jõudes alles alla 500 marga, tegemata seejuures ühtegi ostu. Täna naaseb isik, kel 1000 eurot taskus, koju täpselt sama suure summaga.
- Euro muudab ühtse turu hinnad läbipaistvamaks. Tarbijad ja ettevõtjad saavad kerge vaevaga terve Euroopa Liidu ulatuses kaupade ja teenuste hindu võrrelda. See omakorda suurendab konkurentsi tarnijate seas ning hoiab hindu euroalal kontrolli all. Sellist läbipaistvust toetab madal ja stabiilne hinnainflatsioon, sest võrreldavate hindade muutus on kergemini märgatav. Samuti tugevdab konkurentsi Interneti kaudu leviv e-äri, mis lubab kerge vaevaga võrrelda hindu piiriülelset.
- Tehingukulud võivad olla väga suured. Enne euro kasutuselevõttu olid need hinnanguliselt 0,3–0,4% Euroopa Liidu SKPst, s.o 20–25 miljardit eurot. Suure osa nendest kuludest kandsid ettevõtted, kes vahendasid kaupa, inimesi ja kapitali ELis. Tehingukulude kadumisega euroalal saab seda vaba raha nüüd kasutada tootlikeks investeeringuteks majanduskasvu ja töökohtadesse, ning ühendusesisene kaubavahetus saab hoogu juurde. Lisaks muudab tehingukulude kadumine ühtse turu piires euroala välisinvestoritele atraktiivsemaks.

© Christophe Marjalet / PhotoAlto

© Euroopa Liit

© Imagesource

URO RAHVUSVAHELINE ROLL

Euro on tugev rahvusvaheline valuuta. Kuna euro tugevuse taga on euroala riikide lubadused, tugev ja nähtav EKP-poolne rahapoliitika juhtimine ning euroala suurus ja võim, on euro muutunud üleilmselt atraktiivseks valutaks nagu USA dollar või Jaapani jeen. Tabelis 2 võrreldakse euroala ja ELi mõningaid olulisemaid majandusnäitajaid Ameerika ja Jaapaniga:

© Christophe Morjoleit / PhotoAlto

Tabel 2

Põhinäitajad (2012)	Euroala (17)	EL (28)	USA	Jaapan	Hiina
Rahvaarv (miljonites)	333,4	508,1	314,2	127,6	1 353,8
SKP (triljonites eurodes, arvutatud ostujõu pariteedi alusel)	7,96	11,25 (*)	10,96	3,23	8,67
Osa maailma SKPst (% ostujõu pariteedi alusel)	13,7	19,4 (*)	18,9	5,6	15
Eksport (kaubad protsendina SKPst)	13,83 (**)	13,29 (*) (**)	9,88	12,96	andmed puuduvad (***)
Import (kaubad protsendina SKPst)	14,09 (**)	14,04 (*) (**)	14,72	14,41	andmed puuduvad (***)

(*) Välja arvatud Horvaatia. (**) Välja on jäetud ELi-sisene kaubandus. (***) 2011. ja 2012. aasta andmed puuduvad.
Allikas: Euroopa Komisjoni AMECO andmebaas, IMF WEO ja IMFi kaubandusstatistika (DOTS).

Nagu tabelist näha, on euroala tugev ja avatud kaubandusblokk. Taoline avatus koos euro tugevusega toob kaasa **mitmeid eeliseid**.

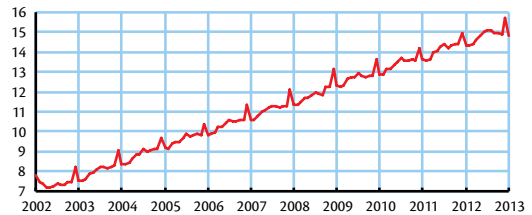

- Euroala kui maailma juhtiv kaubandusjõud on atraktiivne sihtmärk kaubandusriikidele, kes tahavad kaubelda ühtse turu raames. Euroala ettevõtted saavad arveldada ja maksta eurodes, mis vähendab nende kulusid ja riske ning võimaldab äritegevust efektiivsemalt planeerida.
- Euro on atraktiivne reservvaluuta teiste riikide jaoks. Eurodes hoitakse umbes 24% maailma reservidest.
- Euro tugevus ning selle kasvav kasutus rahvusvahelises kaubanduses annab euroalale kaaluka hääle rahvusvahelistes finantsinstitutsioonides ja organisatsioonides, nagu Rahvusvaheline Valuutafond, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) ning Maailmapank. Kui ELi riigid on sellistes organites sageli otse esindatud, osalevad ECOFIN, komisjon ja EKP selliste rahvusvaheliste organisatsioonide kohtumistel eraldi või osana ELi delegatsioonist.

Euro arvudes

Enne euro käibele tulekut valmistati ligikaudu 14 miljardit euro rahatähte koguväärtusega 633 miljardit eurot ning 52 miljardit euro münti, milleks kasutati 250 000 tonni metalli. 2002. aasta 1. jaanuari hommikul, kui euro sularahana käibele lasti, läks ringlusse ligikaudu 7,8 miljardit rahatähte väärtusega 140 miljardit eurot. Sellest ajast alates on nõudlus pidevalt kasvanud, nagu näitab ka joonis (kasvukõvera tipud on tingitud rahatähtede nõudluse kasvust jõulu ajal).

Käibel olevate euro rahatähtede koguarv ajavahemikul 2002. aasta jaanuarist kuni 2013. aasta jaanuarini (miljardites)

Allikas: EKP.

2013. aasta jaanuari seisuga oli käibel üle 14,7 miljardi euro rahatähte väärtusega üle 880 miljardi euro ning üle 101,9 miljardi euromündi väärtusega üle 23,4 miljardi euro. Rahatähti saab välja võtta euroala kõigist sularahautomaatidest.

EKP-l on ainuõigus euro rahatähtede väljastamise lubamiseks. Euromünthe lasevad euroala ELi riigid välja EKP heakskiidetud mahus.

Euro piltides

KÕIKIDEL RAHATÄHTEDEL ON SAMASUGUNE KUJUNDUS

Euro rahatähtede kujundus valiti välja tervet Euroopa Liitu hõlmanud konkursil. Võitjatööd olid inspiratsiooni saanud teemast „Euroopa ajastud ja stiilid” ning kujutasid arhitektuuriile Euroopa kultuuriajaloo seitsmest perioodist: klassikalisest, romaani, gooti, renessansi, baroki ja rokokoo ajastust, raua- ja klaasiajast ning moodsa arhitektuuri ajast. Kõik need rahatähed kujutavad selliseid elemente nagu aknad, väravad ja sillad. Rahatähed on erineva suurusega, silmapaistvate värvidega ja reljeftrükkis, et nägemispuudega inimestel oleks neid kergem eristada.

Turvaelemendid

Nii euro rahatähedel kui müntidel on erilised turvaelemendid, et võidelda valerahaga. Rahatähtede reljeftrükk on näpuga katsudes tunda. Samuti on neil vesimärgid, turvaribad ning hologrammid, mis on nähtavad mõlemalt poolt. Mündid on kaitstud unikaalse metallisulamiga ning masinloetavate turvaelementidega.

© EKP

EKP veebilehel on esitlus turvaelementide kohta: www.ecb.europa.eu.

EURO MÜNTIDEL ON ERINEV KUJUNDUS

Euro mündid on ühelt poolt sarnase kujundusega, teisel küljel leiame aga iga riigi oma disaini. Iga euroala liige valib ise kavandite seeria, mis kujutab selle riigi ajalugu või kultuuri – tihti valitakse need konkursi teel. Lisaks euroala riikidele on euromüntide tootmise luba Monacol, San Marinol, Vatikani Linnriigil ja Andorral. Ühesugune esikülj kujutab Euroopa kaarti, mis suuremate nimiväärtuste puhul erineb vastavalt sellele, millal münt on välja antud (vanemad mündid kujutavad ELi enne 2004. aastat; uuemad mündid, mis on kasutusel alates 2007. aastast, kujutavad kogu Euroopat, et kajastada ühenduse laienemist).

Sellel leheküljel on kujutatud euroala kõikide liikmesriikide mündid väärtustes 5 senti, 50 senti, 1 euro ja 2 eurot. Kõiki euromünte saab näha järgmisel veebilehel: www.ec.europa.eu/euro

Eriline kujundus erilisteks juhtudeks

Iga euroala liikmesriik võib kaks korda aastas anda välja kaheeurose mälestusmündi. Nendel müntidel on samad tunnused ja samasugune ühine külj nagu tavalisel kaheeurosel mündil.

Meenemüntide ühine kujundus

Kolme tähtpäeva puhul andsid kõik euroala riigid välja 2-eurose mündi, nii et liikmesriiki tähistaval küljel on sama kujundus: 50 aastat Rooma lepingu sõlmimisest, 10 aastat majandus- ja rahaliitu ning 10 aastat euro pangatähti ja münte.

Sõnastik

Bretton Woods: rahvusvahelise rahanduse juhtimise süsteem, milles maailma juhtivad tööstusjõud 1944. aastal kokku leppisid. Vastavalt sellele pidid allakirjutanud siduma oma valuuta kulla hinnaga ja niiviisi toetama rahvusvahelist rahastabiilsust.

Ecofin: Euroopa Liidu Nõukogu ELi riikide majandus- ja rahandusministrite koosseisus

Eelarvepoliitika: puudutab valitsuse tulude (näiteks maksustamise) ja kulude (näiteks kulutused tervishoiule) haldamist.

ELi majandusjuhtimise eeskirjad: ELi eeskirjade kogum, millega tugevdatakse stabiilsuse ja kasvu pakki ja kehtestatakse makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus.

Eurogrupp: Euroala riikide majandus- ja rahandusministrid.

Euroopa Keskpank (EKP): euroala keskpank. Euroopa Keskpank juhib sõltumatult euroala rahapoliitikat.

Euroopa Keskpankade Süsteem (EKPS): hõlmab ELi keskpanku ja Euroopa Keskpanka.

Euroopa Liidu Nõukogu: Euroopa Liidu otsuseid tegev organ, mis koosneb liikmesriikide valitsuste esindajatest. Valitsuste esindajad kohtuvad erinevates nõukogu koosseisudes – näiteks keskkonnaküsimuste eest vastutavad ministrid kohtuvad keskkonnanõukogus.

Euroopa Parlament: Kõigist ELi liikmesriikidest otse ELi kodanike poolt valitud parlamendi kohustus on koos nõukoguga Euroopa Liidu seaduste vastu võtmine, kuigi erinevatel tegevusaladel on parlamendi võim erinev. EMUs aitab ta kujundada nii õigusakte kui laiemat poliitilist arutelu läbi majandus- ja rahanduskomitee.

Euroopa Rahasüsteem (ERS): süsteem valuutakursside kõikumise juhtimiseks, mille Euroopa Ühendus kehtestas 1979. aastal valuutakoridori süsteemi asemel.

Euroopa Ülemkogu: ELi kõikide riikide riigipeade või valitsusjuhtide ning Euroopa Komisjoni presidendi kohtumised.

Eurosüsteem: Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) osa, mis koosneb euroala keskpankadest ja Euroopa Keskpankangast (EKP).

EÜ asutamisleping: vt Rooma leping.

Keskpank: riiklik pank, mis haldab riigi rahareserve ja kontrollib raha füüsilist varu.

Maastrichti leping (Euroopa Liidu leping): allkirjastati 1992. aastal Madalmaades Maastrichtis Euroopa Ühenduse liikmesriikide vahel. Maastrichti leping laiendas Euroopa Ühenduse mandaati, muutes selle Euroopa Liiduks, ning viis majandus- ja rahaliidu (EMU) ja euro loomiseni.

Nõukogu (Euroopa Liidu Nõukogu): Ühendab ELi riikide valitsuste esindajad.

Rahapoliitika: puudutab rahavarude haldamist majanduses, näiteks raha trükkimise või intressimäärade kehtestamise kaudu.

Rooma leping (Euroopa Majandusühenduse asutamisleping): allkirjastati 1957. aastal Roomas. Rooma lepinguga asutati Euroopa Ühenduse eelkäija Euroopa Majandusühendus. Maastrichti lepinguga nimetati see ümber Euroopa Ühenduse asutamislepinguks (EÜ asutamisleping).

Vahetuskursimehhanism (ERM): Euroopa Rahasüsteemi vahend, millega süsteemi liikmed nõustusid hoidma omavääringu kursi (hinna) eküü suhtes kitsas kõikumisvahemikus. Vahetuskursimehhanism (ERM) asendati 1999. aastal euro kasutuselevõtu järel ERM II-ga, kusjuures ELi riikide valuutat on seotud euroga nii, et kõikumine ei ületa ±15%.

Valuutakoridor: 1972. aastal Euroopa Ühenduses kehtestatud süsteem, et juhtida valuutakursside kõikumist USA dollari suhtes.

Ühtne turg: tolliliit, kus on ühtne poliitika kapitali, kaupade, tööjõu ja teenuste liikumisvabaduse kohta. Ühtne turg on sarnane ühisturuga, kuid suurema rõhuasetusega selliste kaubandustökete nagu tehnilised standardid ja maksud eemaldamisele – see on rohkem ühtlustatud. EL oli algselt ühisturg ning Maastrichti lepinguga aastal 1992 muutus see ühtseks turuks.

**Euroopa Komisjoni majandus- ja
rahandusküsimuste peadirektoraat**
www.ec.europa.eu/economy_finance/

Eurostat – Euroopa Liidu Statistikaamet
www.epp.eurostat.ec.europa.eu

Euroopa Keskpank
www.ecb.eu

Euroopa Komisjon
www.ec.europa.eu

Euro
www.ec.europa.eu/euro

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta selles esitatud teabe kasutamise eest.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist.

Seda saab teha Euroopa serveri (www.europa.eu) kaudu.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2013

Europe Direct on teenus, mis aitab leida vastuseid küsimustele Euroopa Liidu kohta.

Tasuta telefoninumber:

00 800 6 7 8 9 10 11*

* Teatavad mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või on need kõned tasulised.

Euroopa Komisjon

ÜKS VALUTA ÜHTSELE EUROOPALE *Tee euron*

2013 – 20 lk – 17,6 × 25 cm

ISBN 978-92-79-29876-9

doi: 10.2765/52330

© Euroopa Liit, 2013

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Italy

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE

ÜKS VALUUTA ÜHTSELE EUROOPALE

Tee euron

Ajalugu tehti 1. jaanuaril 1999, kui 11 Euroopa Liidu riiki löid rahaliidu, millel on ühisraha euro.

Euro pangatähed ja mündid anti käibe 1. jaanuaril 2002. Euroopa ühisraha ajalugu on pikk ning ulatub Euroopa Liidu algusaega. 50 aastat pärast Rooma lepingut, millega loodi tänane EL, ning pärast majandus- ja rahaliidu põhjalikku reformimist on euro Euroopa lõimumise kõige silmatorkavam sümbol.

Euro lugu on esitatud selles vihikus ning plakatit saab Euroopa Komisjonilt tellida aadressil http://ec.europa.eu/economy_finance/general/

■ Väljaannete talitus

ISBN 978-92-79-29876-9

9 789279 298769